

Fraude en Forensic Services

Willy Debets

ISBN 9789464801088

© 2023 Willy Debets (WD Training en Advies)

Auteur: Willy Debets

Cover : Willy Debets

Druk : Brave New Books

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, door middel van druk, fotokopieën, geautomatiseerde gegevensbestanden of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.

Inhoudsopgave

1. Begrippen	4
2. Vormen van fraude	11
3. Omvang fraude	31
4. Gevolgen van fraude	35
5. Opsporing van fraude	36
6. Afhandeling en bestraffing fraude	54
7. Fraude herkennen en aangeven	59
8. Voorkomen van fraude	69
9. Pre-employment screening	72
10. Verzekeringsfraude	76
11. Forensic Services	79
12. Forensic Valuation	95
13. Forensic Valuation en schadeclaims	97
14. Nederlandse ondernemingsvormen	107
15. Buitenlandse rechtspersonen	111
16. Faillissement	117
17. Aansprakelijkheid	119
18. Ontbinding rechtspersonen	120
19. Over de auteur	126

1. Begrippen

1. Wat is fraude?

Fraude is een term die niet voorkomt in het wetboek van Strafrecht. In de regel wordt er mee bedoeld 'ingewikkelde vermogenscriminaliteit'. Het is een containerbegrip voor onder andere diefstal, verduistering (in dienstbetrekking), oplichting, valsheid in geschrifte, witwassen, vernieling (computergegevens). Bij fraude heb je altijd een dader en een slachtoffer. Het voordeel voor de dader is meestal even groot als het nadeel van het slachtoffer.

2. Hoe pleegt men fraude?

Fraude kan alleen gepleegd worden als een (rechts)persoon daartoe de intentie heeft, de middelen en de gelegenheid. De wijze van uitvoering (modus operandi) verschilt van geval tot geval en varieert van eenvoudig tot uiterst ingenieus. Er zijn voorbeelden uit de praktijk waarbij fraudeurs drie jaar bezig zijn geweest met het voorbereiden van "hun" zaak waarna zij toesloegen. Bij fraude bestaan geen landsgrenzen.

3. Wie plegen er fraude?

Fraude wordt gepleegd als er een kans wordt geboden om fraude te plegen (en er dus te weinig voorzorgsmaatregelen zijn getroffen), en er een persoon is die van die kans gebruik wil maken.

4. Welke motieven hebben mensen die fraude plegen?

Grofweg zijn er vier soorten motieven:

- economische motieven (financiële problemen of puur geldgewin);
- ideologische motieven, (goed of politiek doel of een bepaalde levensovertuiging);
- psychologische motieven (gestoord of kleptomanie);
- sociale motieven (wraak, rancune, verslaafd).

5. Wat bedoelt men met verticale fraude?

Met verticale fraude bedoelt men die gevallen waarbij de overheid benadeeld wordt. Voorbeelden zijn belasting- en sociale zekerheidsfraude, fraude met subsidies etc..

6. Wat bedoelt men met horizontale fraude?

Fraude is horizontaal als burgers of rechtspersonen (bedrijven, banken, verzekeringsmaatschappijen) elkaar benadelen.

7. Wat is het verschil tussen een overtreding en een misdrijf?

Een overtreding in strafrechtelijk zin wordt als minder "zwaar" beoordeeld dan een misdrijf (denk aan verkeersovertredingen). Op overtredingen (wetsdelict) staat vaak een geldboete dan wel een lage gevangenisstraf en deze worden afgehandeld door de kantonrechter. Misdrijven (rechtsdelict) worden bijna altijd bestraft met gevangenisstraf en deze worden behandeld door de rechtbank.

8. Wat is valsheid in geschrifte?

Men spreekt over valsheid in geschrifte als men een geschrift (document) dat als bewijs van enig feit moet dienen, vals opmaakt (onwaarheden of onbevoegd) of vervalst (aanbrengen wijzigingen, plakken en knippen etc), waarbij het oogmerk moet zijn om dat geschrift als echt en onvervalst te gebruiken.

9. Wat is diefstal?

De wet spreekt van diefstal indien iemand goederen die andermans eigendom zijn, wegneemt met de bedoeling zich die wederrechtelijk toe te eigenen.

10. Wat is verduistering?

Verduistering kan men plegen als men opzettelijk goederen die van een ander zijn en die men anders dan door misdrijf onder zich heeft (gekregen om te lezen of tijdelijk te gebruiken), zich wederrechtelijk toeëigent (zonder toestemming wegneemt of houdt). Wanneer men dit in zijn functie doet of uit hoofde van zijn beroep (magazijnbediende die videorecorder uit magazijn schap haalt of beursmakelaar die geld belegger voor privé zaken gaat gebruiken), spreekt men van verduistering in dienstbetrekking.

11. Wat is oplichting?

Wanneer iemand zichzelf of een ander wederrechtelijk (zonder toestemming) wil bevoordelen waarbij men een valse naam aanneemt en een verhaal vertelt van halve waarheden en leugens, waardoor een ander wordt bewogen tot het betalen van geld of afgifte van goederen, pleegt men oplichting. Het is nooit de bedoeling (deels of volledig) te betalen voor de verkregen zaken.

12. Wat is flessentrekkerij?

De wet spreekt van flessentrekkerij wanneer men een beroep of een gewoonte maakt van het kopen van goederen met het oogmerk deze niet of niet volledig te betalen om zichzelf of een ander de beschikking over die goederen te verzekeren. In de praktijk wordt pas vervolgd wanneer er minimaal vijf aangiften zijn binnengekomen tegen dezelfde persoon.

13. Wat is valse hoedanigheid?

Dit is van toepassing indien men zich uitgeeft als rekeninghouder met voldoende saldo terwijl men weet dat men "rood" staat; zich uitgeeft als gemachtigde, huurder of eigenaar, als bank of financieel instituut etc, kortom "als een ander".

14. Wat zijn listige kunstgrepen?

Dit zijn bedrieglijke handelingen: het alsmaar uitstellen van levering van goederen of overmaken van geld door het vertellen van onware verhalen (uitstel varianten), het plaatsen van bestellingen op briefpapier met gedrukt hoofd van een bedrijf, terwijl dit bedrijf nergens vanaf weet of niet bestaat, het plaatsen van valse handtekeningen om iemand (ambtenaar) te bewegen tot de afgifte van een uitkering.

15. Wat is 'lijnkaping' of 'slamming'?

Kleine zelfstandige ondernemers zijn steeds vaker slachtoffer van 'lijnkaping' of 'slamming'. Daarbij worden ondernemers ongewild geconfronteerd met een nieuw telefoonabonnement, waar ze vervolgens aan vast zitten. Ondernemers zijn kwetsbaar, omdat ze niet dezelfde bescherming hebben als consumenten. Sinds 2014 is een telecomcontract pas rechtsgeldig als de consument zijn handtekening heeft gezet. Bij ondernemers, waaronder de ruim miljoen zzp'ers, volstaat mondelinge toestemming. Daarna blijkt dat de vaste telefoonlijn van de opgebeldde ondernemer zonder verdere toestemming is overgezet naar een andere telefoonmaatschappij.

16. Wat wordt bedoeld met samenspanning?

Men spreekt over samenspanning wanneer bijvoorbeeld één of meer werknemers samenwerken met anderen binnen het bedrijf (werklui en leidinggevenden) met als doel bijvoorbeeld goederen of geld te stelen of te hoge declaraties uitgekeerd te krijgen. Men kan ook met personen buiten het bedrijf samenwerken om bijvoorbeeld de inhoud van een geldauto in handen te krijgen. De mensen binnen het bedrijf vertellen dan aan de personen buiten het bedrijf welke route de auto rijdt, hoe de beveiliging werkt etc.

17. Welke organisatorische signalen wijzen op mogelijke fraude?

Een analyse door de Hogeschool van Amsterdam van vakliteratuur en 25 bekende Nederlandse schandalen uit de afgelopen 25 jaar bracht patronen aan het licht in organisatie-culturen die de kans op fraude en/of corruptie vergroten. Belangrijke risicofactoren organisatiefraude en -corruptie zijn:

1. Grote machtsafstand - De macht is zodanig geconcentreerd (bij een individu, duo of groep) dat tegenspraak onmogelijk is of geen effect heeft. Met kans dat de machthebbers medewerkers onder druk zetten om bochten af te snijden en frauduleuze handelingen te verrichten.
2. Isolement - Een organisatieonderdeel is fysiek, emotioneel en/of sociaal gescheiden van andere onderdelen. Groepsnormen kunnen daardoor verschuiven en makkelijker worden gerechtvaardigd ('Naar ons wordt toch niet omgekeken, dus gaan we echt niet al die tijdrovende protocollen volgen.').
3. Geheimhoudingsconstructies Die stellen belanghebbenden in staat om informatie over schendingen te verhuilen.
4. Rings of silence - Bepaalde personen zijn op de hoogte van schendingen en schermen die af voor anderen ('We weten dat X zwart bijklust, maar we klikken niet naar de baas'). Zij hebben voor hun gevoel niet de ruimte om kritische vragen te stellen of gevoelige onderwerpen als deze aan te snijden.
5. Verkeerd voorbeeld - Als leidinggevend onvoldoende worden gezien als integere personen, weinig waarde hechten aan het belang van integriteit en/of niet ingrijpen als zich misstanden voordoen, geven zij het signaal af dat integriteit geen kernwaarde is voor de organisatie.
6. Zwakke bedrijfsvoering - Er zijn onzorgvuldigheden op het gebied van beleid en bedrijfsvoering, waardoor de organisatie schendingen niet kan signaleren en/of bestraffen. Er is bijvoorbeeld te weinig toezicht of interne controle, of een te beperkte administratie.

7. Resultaatgedrevenheid - Van het groepsgedrag gaat een grote drang uit om succes en resultaat te boeken. De druk is hoog, de verwachtingen zijn hooggespannen en/of de interne concurrentie is sterk, en alleen de winnaars krijgen waardering, wat maakt dat niet-integer gedrag eerder wordt getolereerd.

18. Wat betekent fraude in arbeidsrechtelijke zin?

Deze term bestaat niet in het arbeidsrecht. Wel bestaat de eis dat een werknemer (en een werkgever) zich dienen te gedragen als een goed werknemer/werkgever. Men vindt de verplichtingen van de werknemer in de artikelen 660 en volgende van Boek 7 Burgerlijk Wetboek.

2. Vormen van fraude

19. Welke vormen van fraude komen het meest voor?

Op het gebied van fraude komt anno 2023 cybercrime het meest voor. Volgens De Fraudehelpdesk blijkt dat er een flinke toename is van het aantal fraudegevallen waarvan de meeste digitaal gerelateerd zijn. Zo komen er steeds meer meldingen binnen van valse e-mails die malware verspreiden en phishingmails. Ook acquisitiefraude staat hoog genoteerd in de top-10. De top-10 van meest gemelde vormen:

1. Cybercrime.
2. Acquisitiefraude.
3. Spooknota's.
4. Marktplaats/webwinkelfraude.
5. Voorschotfraude.
6. Identiteitsfraude.
7. Telecomfraude.
8. Faillissementsfraude.
9. Vakantiefraude.
10. Cardfraude.

20. Wat is Cybercrime of Cyberfraude?

Zo'n 40% van de organisaties heeft jaarlijks met een vorm van cybercrime (of hightech crime, internetcriminaliteit of computer-criminaliteit) te maken. Cybercrime is criminaliteit waarbij gebruik wordt gemaakt van ICT. Door de anonimiteit en het massale bereik van internet is cybercrime zeer aantrekkelijk voor criminelen, omdat ze meer slachtoffers kunnen benaderen en minder kans hebben om gepakt te worden. De totale schade daarvan bedraagt jaarlijks zo'n 10 miljard euro (tegenover 1

miljard schade door 'gewone' diefstal). Het gaat dan om hacking, spam en phishing. Het aantal aanvallen door bv. hackers was in 2013 zes maal hoger dan in 2006. Zij zijn uit op bedrijfsgegevens en financiële informatie, maar ook op informatie over klanten en leveranciers, zoals mailadressen en identiteitsgegevens. Ook cyberafpersing en -chantage, password cracking, Ransomware, identiteitsfraude en DDoS-aanvallen vallen onder de noemer internetcriminaliteit. Er is nog veel mis met het bewustzijn over de ernst van deze vorm van criminaliteit: een meerderheid van de MKB-bedrijven (59%) heeft geen of nauwelijks idee hoe ze gegevens kan kwijtraken, zo'n 39% heeft geen digitaal beveiligingsplan. Ook hebben veel bedrijven geen regels over de keuze van (sterke) wachtwoorden, en is er bij een kwart van de bedrijven niet een persoon die verantwoordelijk is voor de digitale beveiliging.

21. Wat wordt verstaan onder acquisitiefraude?

Er is sprake van acquisitiefraude en oneerlijke handelspraktijken als uw organisatie een overeenkomst aangaat op basis van vals vertrouwen en valse verwachtingen, omdat cruciale informatie is weggelaten en u de tegenprestatie niet of nauwelijks naar behoren krijgt geleverd. Het gaat om spooknota's, telefonisch misleiden of misleiding via een vertegenwoordiger. Denk ook aan het betalen voor een advertentie in niet bestaande gidsen of het betalen van een (spook)factuur voor niet afgenomen goederen of diensten. Acquisitiefraude kost het bedrijfsleven volgens MKB-Nederland en de Fraudehulpdesk jaarlijks zo'n vier- tot vijfhonderd miljoen euro. Sinds 2016 is acquisitiefraude officieel strafbaar.

22. Wat is de strafbaarheid van acquisitiefraude?

Acquisitiefraude is uitgegroeid tot een professionele en georganiseerde vorm van criminaliteit. De schade die ondernemingen ondervinden van acquisitiefraude wordt geschat op € 480 miljoen per jaar. Dit gebeurt met name via spooknota's (valse facturen voor vage diensten). Voorheen was het vreemd genoeg niet strafbaar om bedrijven op deze manier op te lichten, alleen consumenten hadden bescherming via de wet Oneerlijke Handelspraktijken. Per 1 januari 2016 is acquisitiefraude strafbaar, waardoor fraudeurs maximaal twee jaar gevangenisstraf of een boete van maximaal € 81.000 riskeren.

23. Hoe is een spookfactuur te herkennen?

Een spookfactuur is een nepfactuur, die bijna niet van echt te onderscheiden is. Vaak is er een logo van een bestaand bedrijf gekopieerd en in tegenstelling tot veel phishing-e-mails worden er geen spel- of grammaticale fouten gemaakt. Alleen in de kleine lettertjes valt soms te lezen dat het om een offerte gaat in plaats van een factuur. De 'factuur' zelf suggereert dat u een bestaande relatie hebt. Door te betalen of een handtekening te zetten kunt u soms plots vastzitten aan een langdurig contract, waar u niet snel meer vanaf komt. Betaal nooit blindelings een factuur. Controleer eerst in uw administratie of u überhaupt bij dit bedrijf een dienst of product hebt afgenomen. Check vervolgens of het ook de afgesproken prijs is. Soms komt het factuurbedrag totaal niet overeen met de te leveren dienst of product. Controleer ook altijd de contactgegevens van de aanbieder, komt het kvk-nummer hiermee overeen en staat het bankrekeningnummer op naam van het bedrijf? Een afwijkend rekeningnummer hoeft niet altijd te betekenen dat u met een malafide partij te maken hebt, maar controleer dit. Bij de controle kan het KvK Handelsregister. Op de Fraudehulpdesk treft u ook een overzicht van (recente) voorbeelden van spooknota's.